

עוד מומחה

מאת: סיימון ברטין, עו"ד, נוטריון ומגשר

מבוא:

- קורס עד מומחה, הנו קורס אשר מקנה כלים מקצועיים חשובים לעבודת המומחה בכלל ובפרט בכתיבת חוות דעת והעדה בערכאות השונות.

- הקורס פותח את עולם חוות הדעת בכלל ואת עולם חוות הדעת בתחום המקרקעין והשמאות בפרט! לרבות מסירת חוות הדעת לידי המזמין ו/או לידי ערכאה משפטית כזו או אחרת (וגם בעניין מינוי מומחה מטעם בית המשפט/ערכאות שונות).

- יש לאמר, תחום חוות הדעת מתחזק ותופס את מקומו הראוי בפני כלל הערכאות המשפטיות.

- בתי המשפט והערכאות השונות, זקוקות/חייבות ואף דורשות וממנות מומחים בתחום המקרקעין והרכוש כעדים מטעם בתי המשפט, ולא פעם גם לאחר, שקיבלו 2 חוות דעת מהצדדים...

- בקורס נלמד לכתוב חוות דעת (מסגרת משפטית) ונתרגל העדה של חוות הדעת.

מה נלמד:

1. יסודות המשפט.
2. עבודת העד המומחה.
3. ירידה אל השטח - הלכה למעשה
4. תרגול, מבחן מעשי(הדמיה)ועיוני.

הרצאה מס' 1-2:

- מבוא לעולם המשפט.
- מינוי עד מומחה מטעם בעלי הדין.
- מינוי מומחה מטעם בית המשפט ו/או כל ערכאה אחרת.
- חקירה ראשית.
- חקירה נגדית.
- חוות דעת מקצועית.
- ניגודי אינטרסים.
- פסילת חוות דעת.

קצת על המרצה:

- 1.** סיימון ברטין, עו"ד בעלי משרד עורכי דין העוסק בתחומים הבאים: ליטיגציה מסחרית, משפט מסחרי, ייצוג חברות, ייצוג בתחום ההוצל"פ (הרשות לאכיפה ולגבייה) פשיטות רגל (חוק חדלות פרעון החדש/פש"ר) הסדר של נושים-חייבים - וההיפך (בנקים, כרטיסי אשראי, חברות סלולר, ארנונה, דו"חות, פינוי דיירים/שוכרים מדירות שכורות. סיימון ברטין, הנו מרצה בתחום ההוצל"פ. עוה"ד סיימון ברטין הנו יועץ עסקי לחברות ומשמש כמנטור לעסקים קטנים ובנוניים, בתהליכי ובנייה עסקית עובר להתייעלות ופיתוח עסקי.
- 2.** עוה"ד סיימון ברטין, מייסד ומנהל את המשרד משנת 2009. עוה"ד סיימון ברטין הנו בוגר תואר שני במשפטים (LL.M.), בהצטיינות, מאוניברסיטת תל אביב.
- 3.** עוה"ד סיימון ברטין, הנו בוגר קורס קצינים בה"ד 1 צה"ל ובוגר קורס קצינים במשטרת ישראל. כיום הנו בעל דרגת רפ"ק (בדימוס) ועסק רבות בתחום המודיעין. בתפקידו האחרון שירת עוה"ד סיימון ברטין כקצין מודיעין במשרד המשפטים בפרקליטות המדינה, בשמירה על זכויות אדם, שהנה זכות יסודית במעלה שנמצאת לנגד עיניו, ופרש בסוף שנת 2008. במשך 7 שנים פעל עוה"ד סיימון ברטין, ביחד ולצידו של עוה"ד הבכיר, ד"ר חיים משגב, שימש עבורו, כעוזר הוראה ומתרגל.

עדות סברה

- מהי עדות סברה?
- פרופ' י' קדמי בספרו על הראיות, חלק שני (מהדורה משולבת מעודכנת, התשס"ד-2003), 660. קובע בספרו, שעדותו של עד המומחה הנה "עדות סברה".
- עדותו של המומחה, ככל עדות אחרת, כפופה לשיקולים של מהימנות אישית ושל אמינות מקצועית. בית-המשפט רשאי לקבל את עדות המומחה או לדחותה, כולה או חלקה, והוא המעניק לה את כוחה הראייתי. משקל מיוחד בהקשר זה להכשרה המקצועית של המומחה, לניסיונו המעשי ולהתמחותו.

פסקי דין:

- ע"א 136/92 ביניש עדיאל נ' דניה סיבוס חברה לבנין בע"מ, פ"ד מז(5), 114, 128:

בית המשפט העליון קובע שחוות דעת מומחה דינה כדין כל ראייה הנתונה להערכה ולביקורת של בית המשפט. משכך, אין בית המשפט מחויב לקבלה כ-ראה וקדש' ועליו לנפות ממנה את המרכיבים שאינם מתיישבים עם הממצאים העובדתיים בהתאם לחומר הראיות שנפרש בפניו בהליך המשפטי.

ע"א 1240,558/96 חברת שיכון עובדים בע"מ נ' חנן רוזנטל ואח', יוסף ובניו בע"מ ואח' נ' חברת שיכון עובדים בע"מ, פ"ד נב(4), 573,563 (1998):

- בית המשפט העליון קובע כי חוות הדעת של המומחה אינה חסינה מפני ביקורת עניינית בדרכים המשפטיות המקובלות.
- ניתן לחקור את העד המומחה על חוות דעתו.
- ניתן לטעון טיעונים נגד קביעותיו.
- אני מוסיף: ניתן לקבל חוות דעת נגדית/סותרת, ניתן לקבל חוות דעת מטעם בית המשפט וניתן לפסול את חוות הדעת.

אם כך! מתי יפסול בית המשפט את חוות הדעת?

- בג"צ 202/90 י.ב.מ. ישראל בע"מ נ' משרד המשפטים ואח', פ"ד מה(2), 265 (1990):

בפס"ד זה נקבע שחוות הדעת של עד מומחה שמונה על ידי בית המשפט תיפסל, בנסיבות חריגות ו/או באם יוכח, כי המומחה פעל בניגוד עניינים, משוא פנים, הפרה של כלל נאמנות וצדק טבעי שנסתרו בעקרונות של הגינות ותום לב.

מקרים שכיחים שהתנהלו בבית המשפט:

- קביעה כי כל צד ממנה מומחה מטעמו(המקרה הקלאסי).
- קביעה כי ימונה עד מומחה מוסכם על הצדדים.
- בית המשפט קובע את זהות המומחה שייתן את חוות דעתו.
- קביעותיו של עד המומחה מטעם הצדדים - האם הן יקבעו את גורל המחלוקות ומתן פס"ד?

פרק י"א: מומחים

הגדרות [168]

125. בפרק זה -

"מומחה" - רופא, מומחה רפואי, או מי שעוסק כמומחה בנושא שבמדע, במחקר, באמנות או

במקצוע;

"מומחה רפואי" - רופא בעל תואר מומחה ששמו כלול ברשימת הרופאים שנתפרסמה לפי

תקנה 34 לתקנות הרופאים (אישור תואר מומחה ובחינות), תשל"ג-1973.

מומחה שיעץ עצה [169]

126. מומחה שיעץ עצה או חיווה דעתו לאדם בענין שבתחום מומחיותו, לא יוזמן מטעם בית

המשפט כמומחה באותו ענין כשאותו אדם צד בו.

חוות דעת רפואית [170]

127. ...

חוות דעת מומחה מטעם בעל דין בענין שאינו רפואי תק' (מס' 3) תשס"ה-2005

129. (א) רצה בעל דין להביא עדות בענין שבמומחיות, שאינו ענין שברפואה, לביסוס טענה

מטענותיו, יגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לאותו ענין לא יאוחר מהמועד שנקבע

להגשת תצהירי העדות הראשית מטעמו, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת; לא ניתנו

הוראות בענין הגשת עדויות בדרך של תצהירי עדות ראשית ונקבע מועד לשמיעת ראיות - תוגש

חוות הדעת לא יאוחר מתשעים ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, זולת אם קבע בית

(ב) רצה בעל דין, שנמסרה לו חוות דעת כאמור בתקנת משנה (א), להגיש חוות דעת מטעמו כראיה במשפט באותו ענין - יגישה לבית המשפט לא יאוחר מהמועד שנקבע להגשת תצהירי העדות הראשית מטעמו, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת; לא ניתנו הוראות בענין הגשת עדויות בדרך של תצהירי עדות ראשית ונקבע מועד לשמיעת ראיות - תוגש חוות הדעת לא יאוחר משלושים ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, זולת אם קבע בית המשפט או הרשם אחרת.

(ג) חוות דעת מומחה, זולת חוות הדעת לפי תקנות משנה (א) ו-(ב), לא יוגשו מטעם בעלי הדין, אלא באישור בית המשפט.

(ד) הגיש בעל דין לבית המשפט חוות דעת בהתאם לתקנה זו, ימציא באותו מועד העתקים ממנה לכל שאר בעלי הדין.

(ה) אין באמור בתקנה זו כדי לגרוע מסמכותו של שופט בקדם משפט לפי תקנה 143.

מומחה מטעם בית המשפט תק' (מס' 3) תשס"ה-2005

130. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, בכל עת ולאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיהם, למנות מומחה או מומחים לענין במחלוקת בין בעלי הדין (להלן - מומחה מטעם בית המשפט).

(ב) מונה מומחה מטעם בית המשפט, והוגשו באותו ענין גם חוות דעת מומחים מטעם בעלי הדין לפי תקנות 127 עד 129 (להלן - מומחים מטעם בעלי הדין), לא ייחקרו המומחים מטעם בעלי הדין, זולת אם הודיע בעל דין על רצונו לחקור את כולם או מקצתם לפי תקנה 130א; הודיע כך בעל דין, ייחקרו המומחים כאמור באופן ובהיקף כפי שיקבע בית המשפט בהתחשב בנסיבות הענין, ובשים לב לחוות דעתו של המומחה מטעם בית המשפט ולעדויותו.

(ג) מונה מומחה מטעם בית המשפט בהסכמת בעלי הדין, יראו הסכמה זו כהסדר דיוני הכולל את ההוראות המפורטות להלן, אלא אם כן קבע בית המשפט או הרשם אחרת:

(1) לא יוגשו חוות דעת מומחה מטעם בעלי הדין;

(2) יראו חוות דעת מומחה שהגישו בעלי הדין קודם למינוי המומחה מטעם בית המשפט, כאילו לא נתקבלו כראיה.

(ד) אין בתקנה זו כדי לגרוע מכוחם של בעלי הדין להסכים שלא לחקור את המומחה מטעם בית המשפט, בין אם מונה בהסכמה ובין אם לאו; הוסכם כאמור, לא ייחקר המומחה מטעם בית המשפט, זולת הודעה על רצון לחקור מומחה שהגיש חוות דעת תק' (מס' 3) תשס"ה-2005 אם ראה בית המשפט צורך בכך לשם בירור המחלוקת שלפניו.

הודעה על רצון לחקור מומחה שהגיש חוות דעת תק' (מס' 3) תשס"ה-2005

● 130 א. ביקש מי מבעלי הדין לחקור מומחה שהגיש חוות דעת, יודיע על כך לבית המשפט ולשאר הצדדים שלוש ימים לפחות לפני המועד שנקבע לשמיעת ראיות או בתוך שבעה ימים מקבלת חוות הדעת, לפי המאוחר.

● שכרו והוצאותיו של מומחה [173(ג), (ד)]

● 131. (א) בית המשפט רשאי לקבוע למומחה את שכרו והוצאותיו ואת אופן תשלומם, ובכפוף לאמור בתקנה 187(ב) - להטילם על בעלי הדין או על חלק מהם ולקבוע את מידת ההשתתפות של כל אחד מהם.

● (ב) בית המשפט או הרשם רשאי להורות בכל עת לבעלי הדין או לאחד מהם, להפקיד סכומי כסף שייראו לבית המשפט או לרשם, לכיסוי שכרו והוצאותיו של מומחה או לשלמם למומחה במישרין, ובגמר המשפט יחליט בית המשפט מי ישא בשכר ובהוצאות אלה; לא נענה בעל דין להוראה לפי תקנת משנה זו, רשאי בית המשפט או הרשם למחוק את כתבי טענותיו או לדחות את הדיון בתובענה למועד אחר עד שיקיים את ההוראה כאמור.

● (ג) בדיון על החזקת קטין או אימוצו רשאי בית המשפט לקבוע ששכר מומחה והוצאותיו ישולמו מאוצר המדינה.

סיכום תקנה 129 לתקסד"א:

- תקנה 129 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן - התקנות) קובעת, כי בעל-דין החפץ להביא עדות בעניין שבמומחיות, שאינו עניין שברפואה, לביסוס טענה מטענותיו, יגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לאותו עניין. בשונה מהוכחת עניין שברפואה, סוגיה המוסדרת בתקנה 127, לא נדרש כאן בעל-הדין לצרף את חוות הדעת לכתב התביעה עצמו, ומועדי ההגשה (ואופן ההגשה) של חוות-דעת מטעמו ומטעם הצד שכנגד נקבעו במסגרת תקנות סדרי הדין (עדות מומחים), התשט"ו-1954 (להלן - תקנות המומחים).
- על-פי תקנה 2 לתקנות המומחים, תוגש חוות-דעת לבית המשפט ותימסר לבעלי הדין היריבים לא יאוחר מ-20 ימים לפני היום שנקבע לשמיעת ראיות. בית המשפט העליון ציין כי מועד זה הוא בבחינת גזירה שאין לעמוד בה, שכן לפי תקנה 3 תוגש חוות-דעת נוגדת תוך 10 ימים מהיום שנמסרה לבעל-הדין חוות-הדעת הראשונה, וכל זאת בתוך 10 ימים לפני המועד שנקבע להוכחות. לפיכך, אך טבעי הוא שבית-המשפט, על-פי סמכותו, קובע סדר שונה, בהתוויתו את מהלך המשפט במסגרת קדם-משפט (רע"א 7431/96 יפת 574; להלן - פרשת יפת) השמש חברה לבניין והשקעות בע"מ נ' רחמים אלוני ואח', פ"ד נא (2השמש).

רשימת קריאה:

- תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984;
- פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971;
- תקנות סדרי הדין (עדות מומחים), תשט"ו-1954 - לא חובה

חוות דעת (המסגרת הצורנית):

תרגול:

- כתיבה של חוות דעת (חלוקת פורמאטים)

חוות דעת נגדית

- תרגול (חלוקת פורמאטים)

מינוי עד מומחה מטעם בית המשפט:

1. החובות והזכויות.

2. האחריות.

3. החקירה טרום הדיון.

4. החקירה בדיון.

5. תשלום שכ"ט.

דגשים:

1. ניגוד אינטרסים.
2. פסילת חוות הדעת.
3. חובת הגילוי.
4. חבות בנזיקין.

שיטות לפתרון סכסוכים:

1. גישור (ישיר ו/או באמצעות ערכאות משפטיות).

2. בוררות.

הכול מסתכם בחוות הדעת...

● סיכום

● מבחן

תודה על ההקשבה